

महाराष्ट्र राज्य बातम्या

महाराष्ट्र दिन

- महाराष्ट्र दिन, ज्याला महाराष्ट्र दिवस म्हणूनही ओळखले जाते, दरवर्षी 1 मे रोजी महाराष्ट्र राज्याच्या स्थापनेच्या स्मरणार्थ साजरा केला जातो.
- 1960 मध्ये मुंबई पुनर्रचना कायद्याद्वारे महाराष्ट्राची स्थापना झाली.

महाराष्ट्राच्या निर्मितीबद्दल:

- संयुक्त महाराष्ट्र समिती (संयुक्त महाराष्ट्र समिती) ची स्थापना 1956 मध्ये मराठी भाषिकांसाठी वेगळ्या राज्याच्या वकिलीसाठी करण्यात आली.
- 1959 मध्ये, भारत सरकारने भाषिक धर्तीवर राज्यांची पुनर्रचना करण्यासाठी एक समिती तयार केली.
- समितीने एका वेगळ्या मराठी भाषिक राज्याची वकिली केली ज्यामध्ये मुंबई शहर आणि मुंबई राज्यातील इतर मराठी भाषिक प्रदेशांचा समावेश असेल.

POCSO अंतर्गत जलदगती न्यायालये

- मुंबई उच्च न्यायालयाने (एचसी) आपला प्रशासकीय विभाग आणि राज्य सरकारच्या विधी आणि न्याय विभागाला सहकार्य करण्याचे निर्देश दिले.
- हे सहकार्य राज्यात लैंगिक गुन्ह्यांपासून बालकांचे संरक्षण (POCSO) कायदांतर्गत 138 जलदगती न्यायालये स्थापन करण्याच्या आवश्यकता निश्चित करण्यासाठी आहे.

जलदगती न्यायालयांबद्दल:

- जलदगती न्यायालये ही विशेष आस्थापना आहेत ज्यांचा उद्देश लैंगिक गुन्ह्यांशी संबंधित खटल्यांसाठी, विशेषतः बलात्कार आणि POCSO कायद्याचे उल्लंघन यांचा समावेश असलेल्या खटल्यांसाठी खटल्यांची प्रक्रिया जलद करणे हा आहे.

POCSO कायदाबद्दल:

- भारतात 2012 मध्ये स्थापित केलेला लैंगिक गुन्ह्यांपासून मुलांचे संरक्षण (POCSO) कायदा, लैंगिक शोषण आणि अत्याचारापासून मुलांचे संरक्षण करण्यासाठी डिझाइन केलेला आहे.
- उद्दिष्ट: POCSO कायद्याचे प्राथमिक उद्दिष्ट 18 वर्षाखालील मुलांना लैंगिक अत्याचार, लैंगिक छळ आणि पोर्नोग्राफी यांसारख्या गुन्ह्यांपासून संरक्षण देणे आहे.

जिल्हा सुशासन निर्देशांक (DGGI)

- महाराष्ट्राच्या नुकत्याच झालेल्या जिल्हा सुशासन निर्देशांकात (DGGI) रायगड जिल्हा अव्वल आहे.
- DGGI 161 निर्देशक आणि 300 पेक्षा जास्त डेटा पॉइंट्ससह 10 प्रशासन क्षेत्रांचे मूल्यांकन करते.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- प्रशासकीय सुधारणा आणि संघटना आणि पद्धती या विभागाद्वारे हा निर्देशांक आपल्या प्रकारचा पहिला आहे.
- असा उपक्रम राबविणारे महाराष्ट्र हे देशातील पाचवे राज्य ठरले आहे.
- नागरिक-केंद्रित प्रशासन आणि मानव संसाधन विकासाच्या बाबतीत नाशिक जिल्हा दुसऱ्या स्थानी, तर गोंदिया आणि पुणे जिल्ह्यांचा त्यानंतर क्रमांक लागतो.
- रायगड जिल्हा 529 गुणांसह अव्वल, तर गोंदिया 518 गुणांसह दुसऱ्या क्रमांकावर आहे.

शक्ती फौजदारी कायदे

- महाराष्ट्र राज्याच्या गृहमंत्र्यांनी शक्ती विधेयकाचा अहवाल सादर केला.
- या समितीने शक्ती विधेयकातील दुरुस्त्या सादर केल्या, त्या संयुक्त समितीकडे पाठवण्यात आल्या.
- शक्ती फौजदारी कायदे (महाराष्ट्र सुधारणा) विधेयक, 2020 हे महिला आणि मुलांवरील गुन्ह्यांवरील विधेयक आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- या विधेयकात बलात्काराच्या गुन्ह्यांसाठी फाशीच्या शिक्षेची शिफारस करण्यात आली आहे.
- तसेच तक्रार नोंदवल्याच्या दिवसापासून चौकशी पूर्ण करण्यासाठी 30 दिवसांची मुदत देण्याची शिफारस केली आहे.
- या दुरुस्तीमुळे यूएस सोशल मीडिया प्लॅटफॉर्म आणि इंटरनेट डेटा प्रदान करणाऱ्या कंपन्यांना पोलिस तपासासाठी डेटा सामायिक करण्यासाठी ठेवण्यात आला आहे.

माझी वसुंधरा (MV) अभ्यासक्रम

- महाराष्ट्र सरकार इयत्ता I-VIII साठी सर्वसमावेशक अभ्यासक्रम सुरू करत आहे.

- पुढील पिढीमध्ये हवामानविषयक जाणीव आणि हरित मूल्ये रुजवणे हा यामागचा उद्देश आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- नवीन अभ्यासक्रम पर्यावरण आणि हवामान बदल विभाग आणि युनिसेफ यांनी विकसित केला आहे.
- या अभ्यासक्रमाला "माझी वसुंधरा (MV) अभ्यासक्रम" असे नाव देण्यात आले आहे.
- इयत्ता I-VIII मधील विद्यार्थ्यांमध्ये हवामान बदलासारख्या मुद्द्यांवर अनुप्रयोग-आधारित जागरूकता निर्माण करणे हे अभ्यासक्रमाचे उद्दिष्ट आहे.
- पारंपारिक आणि स्थानिक ज्ञानाचा समतोल राखून अभ्यासक्रम विद्यार्थ्यांमध्ये जागृती करेल.

भारतीय राज्यघटनेचे कलम 39 (b)

- केंद्र आणि महाराष्ट्र सरकारचे प्रतिनिधित्व करणारे सॉलिसिटर जनरल यांनी सर्वोच्च न्यायालयात सांगितले की कलम 39 (b) च्या अर्जामुळे समाजाच्या भौतिक संसाधनांचे वितरण करून समतावादी समाजाचे उद्दिष्ट ठेवण्यासाठी राज्य धोरणे अनिवार्य आहेत.
- हे उद्दिष्ट साध्य करण्यासाठी योग्य कायदे करण्यासाठी संसदेने आणि विधानसभेने तयार केलेल्या कायद्यांद्वारे मर्यादित होते.
- कलम 39 (b) मध्ये वापरण्यात आलेला 'समुदाय' हा शब्द बोलक्या भाषेत नव्हे तर समाजाच्या व्यापक अर्थाने समजून घेतला पाहिजे.

कलम 39 (b) बदल:

- भारतीय राज्यघटनेचा कलम 39(b) हा राज्य धोरणाच्या मार्गदर्शक तत्वांचा भाग आहे, जो राज्याला धोरणे आणि कायदे तयार करण्यासाठी मार्गदर्शन करतो.
- अनुच्छेद 39(b) असा आदेश देते की राज्याने हे सुनिश्चित केले पाहिजे की समुदायाच्या भौतिक संसाधनांवर मालकी आणि नियंत्रण हे अशा प्रकारे वितरीत केले गेले आहे जे सामान्य फायद्यासाठी सर्वोत्तम आहे.

प्रधानमंत्री आवास योजना (PMAY)

- प्रधानमंत्री आवास योजना (PM आवास योजना) च्या अंमलबजावणीसाठी महाराष्ट्रातील ठाणे जिल्ह्यातील खारफुटी मोकळी केली जात आहेत.
- पर्यावरणाचा समतोल राखण्यात खारफुटीची भूमिका महत्त्वाची असल्याने कार्यकर्त्यांनी या मुद्द्यावर गदारोळ केला आहे.

PMAY बदल:

- PMAY चे मुख्य ध्येय शहरी गरीब आणि आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकांना परवडणारी घरे उपलब्ध करून देणे हे आहे.
- लक्ष्य गट: ही योजना समाजातील आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटक (EWS), कमी उत्पन्न गट (LIG) आणि मध्यम-उत्पन्न गट (MIG) यांना लक्ष्य करते. हे विशेषतः महिला, अनुसूचित जाती (SC), अनुसूचित जमाती (ST) आणि इतर मागासवर्गीयांना लक्ष्य करते.
- PMAY मध्ये चार प्रमुख घटक समाविष्ट आहेत:
 - खाजगी क्षेत्राच्या सहभागासह जमिनीचा संसाधन म्हणून वापर करून इन-सीट्टू झोपडपट्टी पुनर्विकास.
 - EWS, LIG आणि MIG श्रेणींसाठी क्रेडिट लिंक्ड सबसिडी स्कीम (CLSS).
 - सार्वजनिक आणि खाजगी क्षेत्रांसह भागीदारीमध्ये परवडणारी घरे (AHP).
 - लाभार्थ्यांच्या नेतृत्वाखालील वैयक्तिक घर बांधणी/वृद्धीसाठी अनुदान.

विचार करा:

- खारफुटीबद्दल वाचा.

महाराष्ट्र ग्रामीण संपर्क सुधारणा प्रकल्प

- भारत सरकार आणि आशियाई विकास बँक (ADB) यांनी 8 सप्टेंबर 2021 रोजी 300 दशलक्ष डॉलर्सच्या कर्जावर स्वाक्षरी केली.
- महाराष्ट्रातील ग्रामीण कनेक्टिव्हिटी सुधारण्यासाठी अतिरिक्त वित्तपुरवठा म्हणून कर्ज करारावर स्वाक्षरी करण्यात आली.

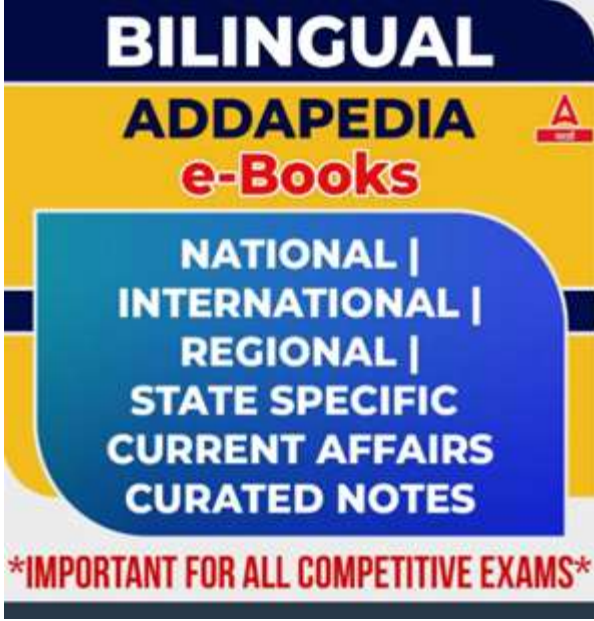
महत्त्वाचे मुद्दे:

- "महाराष्ट्र ग्रामीण संपर्क सुधारणा प्रकल्प" साठी अतिरिक्त वित्तपुरवठा अतिरिक्त 1,100 ग्रामीण रस्ते आणि 230 पूल सुधारण्यास मदत करेल.
- प्रकल्पांतर्गत, महिला कामगारांच्या क्षमता विकासावर लक्ष केंद्रित करण्यासाठी एक लिंग कृती योजना तयार करण्यात आली आहे जेणेकरून त्यांना अर्ध-कुशल आणि अकुशल कामगार संधींचा लाभ घेता येईल.

स्वावलंबी भारत रोजगार योजना (ABRY)

- आत्मनिर्भर भारत रोजगार योजना (ABRY) कोविड-19 महामारीच्या काळात रोजगार निर्मितीच्या उद्देशाने सुरू करण्यात आली होती.

- 31 मार्च 2024 पर्यंत या योजनेसाठी 22810 कोटी रुपये खर्च करण्याचे उद्दिष्ट होते.
- या योजनेंतर्गत सर्वाधिक लाभार्थी असलेले महाराष्ट्र हे अव्वल राज्य बनले आहे.
- महाराष्ट्रानंतर गुजरात आणि कर्नाटक ही राज्ये सर्वात जास्त लाभार्थी आहेत.

मिशन वात्सल्य

- महाराष्ट्र सरकारने "मिशन वात्सल्य" हा विशेष उपक्रम सुरू केला आहे.
- मिशन वात्सल्य हे एका मंचा अंतर्गत विविध सेवा आणि अंदाजे 18 फायदे प्रदान करण्यासाठी डिझाइन केलेले आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- हे मिशन विशेषतः विधवांसाठी तयार करण्यात आले आहे, ज्यामध्ये ग्रामीण भागातील, गरीब पार्श्वभूमी आणि वंचित घटकांवर विशेष भर देण्यात आला आहे.
- या महिलांना लाभ देण्यासाठी या अभियानात संजय गांधी निराधार योजना, घरकुल योजना अशा योजनांचा समावेश करण्यात येणार आहे.
- हे अभियान महिला व बाल विकास (WCD) विभागामार्फत राबविण्यात येत आहे.

उडी मारणाऱ्या कोळ्यांच्या नवीन प्रजाती सापडल्या

- संशोधकांनी अलीकडेच महाराष्ट्रातील सोलापूर आणि धाराशिव जिल्ह्यात उडी मारणाऱ्या कोळ्यांची एक नवीन प्रजाती शोधून काढली.

- स्टेनेलुरीलस सोलापूर आणि स्टेनेलुरीलस नळदुर्ग नावाच्या प्रजाती फक्त त्यांना सापडलेल्या अधिवासात आढळल्या.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- कोळी एका संक्षिप्त आणि खंडित अर्ध-रखरखीत गवताळ प्रदेशात आढळले.
- कोळ्यांच्या प्रजाती वसाहतींमध्ये एकांतात राहत होत्या आणि सापडणे दुर्मिळ होते.
- संशोधकांनी पश्चिम घाट, दख्खनचे पठार आणि पूर्वेकडील किनारपट्टी भागात या प्रजातींचा शोध घेतला.
- तामिळनाडूमध्ये आढळणाऱ्या जंपिंग स्पायडरच्या इतर दोन प्रजातींना स्टेनाएलुरीलस फेरल (विल्लुपुरमधील) आणि स्टेनाएलुरीलस ज्युडिथब्लेस्टरने (कोइम्बतूरमधील) अशी नावे देण्यात आली.
- उडी मारणारा कोळी पर्यावरणाचा समतोल राखण्यात महत्त्वाची भूमिका बजावतो.
- भक्षक म्हणून काम करून, ते कीटक आणि इतर आर्थ्रोपॉड्सच्या लोकसंख्येवर नियंत्रण ठेवण्यास मदत करतात, त्यामुळे रोगांचा प्रसार आणि पिकांचे नुकसान कमी होते.

अंमलबजावणी संचालनालय (ईडी)

- बॉम्बे कोर्टाने अलीकडेच जलद चाचणी सुनिश्चित करण्यासाठी अंमलबजावणी संचालनालय (ED) च्या घटनात्मक दायित्वावर जोर दिला आहे.
- कॉक्स अँड किंग्ज प्रकरणातील दोन आरोपींना जामीन मंजूर करताना न्यायालयाने हे निरीक्षण केले.

ED बदल:

- अंमलबजावणी संचालनालय ही कायद्याची अंमलबजावणी करणारी एजन्सी आणि आर्थिक गुप्तचर संस्था आहे जी भारतातील आर्थिक कायद्यांची अंमलबजावणी करण्यासाठी आणि आर्थिक गुन्हांशी लढण्यासाठी जबाबदार आहे.
- त्याची स्थापना 1956 मध्ये झाली.
- ईडी हे वित्त मंत्रालयाच्या महसूल विभागांतर्गत काम करते.
- प्राथमिक कार्ये:
 - फॉरेन एक्स्चेंज मॅनेजमेंट ऍक्ट, 1999 (FEMA) ची अंमलबजावणी, ज्याने पूर्वीचा फॉरेन एक्स्चेंज रेग्युलेशन ऍक्ट, 1973 (FERA) बदलला.
 - प्रिव्हेंशन ऑफ मनी लाँडरिंग कायदा, 2002 (PMLA) ची अंमलबजावणी.

संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यान (SGNP)

- बोरिवली रहिवासी संघटनेने संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यानाच्या (SGNP) सीमेवर मोठ्या प्रमाणात कचरा टाकल्याबद्दल बृहन्मुंबई महानगरपालिकेकडे (BMC) तक्रार केली.

संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यान (SGNP) बदल:

- मुंबई, महाराष्ट्र येथे स्थित, हे महानगराच्या मर्यादित अस्तित्वात असलेल्या प्रमुख राष्ट्रीय उद्यानांपैकी एक आहे आणि जगातील सर्वाधिक भेट दिलेल्या उद्यानांपैकी एक आहे.
- या उद्यानाची स्थापना 1969 मध्ये झाली, त्याचे मूळ नाव कृष्णगिरी पार्क होते, नंतर 1980 च्या दशकात त्याचे नाव संजय गांधी यांच्या नावावर ठेवण्यात आले.
- 2,000 वर्षे जुनी कान्हेरी लेणी, खडकाळ बेसाल्टिक चट्टानांमधून भिक्षुंनी कोरलेली, उद्यानात आहेत.
- या उद्यानाला शहराचे फुफ्फुस असेही म्हणतात.
- राष्ट्रीय उद्यानाची प्रशासकीय संस्था पर्यावरण, वन आणि हवामान बदल मंत्रालय आहे.

माहिती तंत्रज्ञानातील (आयटी) उत्कृष्टतेसाठी राजीव गांधी पुरस्कार

- महाराष्ट्र सरकारने "राजीव गांधी अवॉर्ड फॉर एक्सलन्स इन इन्फॉर्मेशन टेक्नॉलॉजी (IT)" नावाचा नवीन पुरस्कार तयार करण्याची घोषणा केली आहे.
- आयटी क्षेत्रातील उत्कृष्ट कामगिरीसाठी संस्था आणि कंपन्यांना हा पुरस्कार प्रदान केला जाईल.
- माजी पंतप्रधान राजीव गांधी यांच्या जयंतीनिमित्त सादरीकरण होणार आहे.
- पुरस्काराची रूपरेषा निश्चित करण्यासाठी राज्य सरकार NASSCOM सह अनेक संस्थांशी सहकार्य करेल.

महाराष्ट्र इलेक्ट्रिक वाहन (EV) धोरण

- महाराष्ट्र सरकारने "महाराष्ट्र इलेक्ट्रिक व्हेईकल (EV) धोरण" जाहीर केले आहे.
- राज्याच्या पर्यावरण मंत्र्यांच्या हस्ते या धोरणाचे अनावरण करण्यात आले आणि मंत्रिमंडळाने त्याला मान्यता दिली.
- इलेक्ट्रिक वाहनांचा अवलंब, त्यांचे उत्पादन आणि आवश्यक पायाभूत सुविधांच्या बळकटीकरणाला प्रोत्साहन देणे हे धोरणाचे उद्दिष्ट आहे.
- मुंबई, नागपूर, पुणे, अमरावती, औरंगाबाद आणि नाशिक या सहा शहरी केंद्रांमध्ये 2025 पर्यंत नोंदणीकृत किमान 10% नवीन वाहने आणि 2025 पर्यंत

सार्वजनिक वाहतुकीचे 25% विद्युतीकरण हे EV चा समावेश असल्याची खात्री करण्याचे धोरण आहे.

- शहरी भागात आणि महामार्गावर 2,500 चार्जिंग स्टेशन्स उभारण्याची योजनाही या धोरणात आहे.

महाराष्ट्र नरबळी आणि इतर अमानवी, अमानवी आणि अमानुष प्रथा व जादूटोणा प्रतिबंध अधिनियम, 2013

- महाराष्ट्रातील गडचिरोली जिल्ह्यात दोन वृद्ध आदिवासींवर जादूटोण्याच्या संशयावरून गावकऱ्यांनी हल्ला करून त्यांना जिवंत जाळल्याची भीषण घटना घडली आहे.
- पोलिसांनी कलम 302, 307, 201, 143, 147, 149, आणि महाराष्ट्र नरबळी आणि इतर अमानवी, अमानवी आणि अमानुष प्रथा व जादूटोणा प्रतिबंध कायद्याच्या उपकलम 3 (2) नुसार गुन्हा दाखल केला.

कायद्याबद्दल:

- महाराष्ट्रातील अंधश्रद्धा रोखणे हा या कायद्याचा उद्देश आहे.
- या कायद्याचा उद्देश मानवी बलिदान आणि अंधश्रद्धेमध्ये रुजलेल्या इतर हानिकारक प्रथांचा मुकाबला करणे आणि गुन्हेगारी करणे हे आहे जे लोकांच्या विश्वासांचे शोषण करतात, विशेषतः ज्यांच्यामुळे जीवनाला हानी पोहोचू शकते किंवा धोका होऊ शकतो.
- नरेंद्र दाभोलकर या अंधश्रद्धा विरोधी कार्यकर्त्यांच्या हत्येनंतर 2013 मध्ये कायदा लागू करण्यात आला, ज्याने विधिमंडळ प्रक्रियेला गती दिली.
- अशा प्रथांच्या हानिकारक परिणामांबद्दल लोकांना शिक्षित करण्यासाठी आणि लोकांमध्ये वैज्ञानिक वृत्ती वाढवण्यासाठी हा कायदा शिक्षण आणि जागरूकता मोहिमांच्या महत्त्वावर भर देतो.

महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण (MAT)

- महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरणाने (MAT) मिरज, सांगली येथील पोलीस पाटलाचा कार्यमुक्तीचा आदेश रद्द करण्याचा निर्णय घेतला.

MAT बदल:

- महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण (MAT) ची स्थापना महाराष्ट्र राज्याच्या कारभाराशी संबंधित सार्वजनिक सेवा आणि पदांवर नियुक्त केलेल्या व्यक्तींची भरती आणि सेवा शर्तीशी संबंधित विवाद आणि तक्रारी हाताळण्यासाठी करण्यात आली.

- MAT प्रशासकीय न्यायाधिकरण अधिनियम, 1985 मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या बाबींवर अधिकार क्षेत्र वापरते. हे प्रामुख्याने सरकारी कर्मचाऱ्यांची भरती आणि सेवा शर्तीशी संबंधित प्रकरणांशी संबंधित आहे.
- रचना: न्यायाधिकरण सामान्यतः एक अध्यक्ष, जो उच्च न्यायालयाचा न्यायाधीश आहे किंवा राहिलेला आहे, आणि इतर न्यायिक आणि प्रशासकीय सदस्य जे उच्च-स्तरीय अधिकारी आहेत किंवा राहिले आहेत किंवा कायदेशीर अनुभव आहेत यांचे बनलेले असते.
- अपील प्रक्रिया: महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरणाने दिलेल्या निर्णयांना उच्च न्यायालयात आव्हान आणि अपील करता येते.

महाराष्ट्र संघटित गुन्हेगारी नियंत्रण कायदा (MCOCA)

- सलमान खान गोळीबार प्रकरणी महाराष्ट्र संघटित गुन्हेगारी नियंत्रण कायदा (मकोका) लागू करण्यात आला आहे.

MCOCA बदल:

- MCOCA हा भारतातील महाराष्ट्र राज्याने 1999 मध्ये संघटित गुन्हेगारी आणि दहशतवादाचा सामना करण्यासाठी लागू केलेला कायदा आहे.
- उद्दिष्ट: MCOCA चा प्राथमिक उद्देश म्हणजे गुन्हेगारी संघटनांचा नाश करणे हा आहे. हे, कायदा अंमलबजावणी संस्थांना संप्रेषणात अडथळा आणून, पोलिसांना केलेल्या कबुलीजबानांना स्वीकाराई पुरावा म्हणून वापरण्यास आणि गुन्हेगारी कृत्यांच्या उत्पन्नातून मिळवलेल्या मालमत्तेची जप्ती करण्यास सक्षम करून साध्य केले जाते.
- विशेष न्यायालये: MCOCA त्याच्या तरतुदींतर्गत खटल्यांचा जलद आणि कार्यक्षम खटला सुनिश्चित करण्यासाठी विशेष न्यायालये स्थापन करण्याची तरतूद करते.
- जामीनाच्या कठीण अटी: MCOCA अंतर्गत, जामीन मिळणे आव्हानात्मक आहे कारण जामिनावर असताना आरोपीने तत्सम गुन्हा करण्याची शक्यता नाही यावर कायदाने न्यायालयाने समाधानी असणे आवश्यक आहे.
- MCOCA पुराव्याचे ओझे आरोपींकडे हलवते, त्यांना काही विशिष्ट परिस्थितींमध्ये त्यांचे निर्दोषत्व सिद्ध करणे आवश्यक असते, जे नेहमीच्या फौजदारी न्याय प्रणालीच्या विरुद्ध आहे जेथे खटला चालवण्यावर भार असतो.

शिक्षण हक्क कायदा 2009

- या वर्षी, महाराष्ट्रात शिक्षणाच्या अधिकारांतर्गत केवळ 47,654 अर्जांची नोंद झाली आहे, तर 8.7 लाखांहून अधिक जागा उपलब्ध आहेत.
- शैक्षणिक कार्यकर्त्यांचा एक भाग अर्ज कमी होण्याचे कारण आरटीई कायद्यातील दुरुस्तीला देतो.

RTE कायद्याबद्दल:

- शिक्षण हक्क कायदा (RTE), अधिकृतपणे बालकांचा मोफत आणि सक्तीच्या शिक्षणाचा हक्क म्हणून ओळखला जाणारा कायदा, भारतात 2009 मध्ये लागू करण्यात आला.
- समावेश केलेले वयोगट: RTE कायदा भारतात 6 ते 14 वर्षे वयोगटातील मुलांना मोफत आणि सक्तीचे शिक्षण प्रदान करतो.
- सक्तीचे शिक्षण: हे अनिवार्य आहे की प्रत्येक मुलाला काही आवश्यक नियम आणि मानके पूर्ण करणाऱ्या औपचारिक शाळेत समाधानकारक आणि न्याय्य गुणवत्तेचे पूर्णवेळ प्राथमिक शिक्षण मिळण्याचा अधिकार आहे.
- नापास करण्याचे धोरण नाही: या कायद्यात मूळतः नो-डिटेंशन पॉलिसीचा समावेश होता, याचा अर्थ विद्यार्थ्यांना आपोआप पुढील इयत्तेत बढती दिली जाते. बोर्डाच्या परीक्षेचा ताण कमी करण्यासाठी हा होता. तथापि, 2019 नुसार, दुरुस्त्या राज्यांना विशिष्ट परिस्थितीत विद्यार्थ्यांना रोखून ठेवण्याची परवानगी देतात.
- खाजगी शाळेचा कोटा: कायदा असा आदेश देतो की गैर-सरकारी शाळांनी आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल आणि वंचित समुदायातील मुलांसाठी 25% जागा राखीव ठेवल्या पाहिजेत.

वारसा वृक्ष

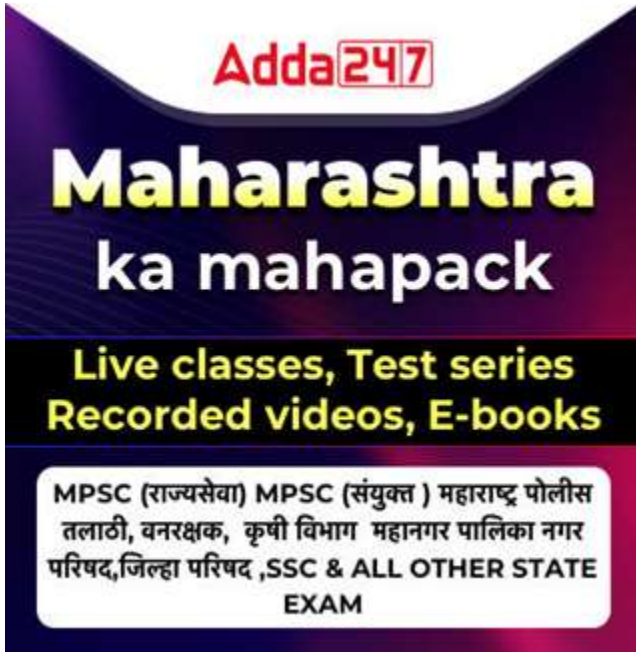
- महाराष्ट्र मंत्रिमंडळाने शहरी भागातील 50 वर्षे किंवा त्याहून अधिक वयाच्या प्राचीन आणि जुन्या वृक्षांचे संरक्षण करण्यासाठी कृती आराखड्याला मंजुरी दिली आहे.

वारसा वृक्ष बदल:

- वारसा वृक्ष संकल्पना: महाराष्ट्रात 'वारसा वृक्ष' संकल्पना राबविण्यास मंत्रिमंडळाने मान्यता दिली.
- कायद्यात सुधारणा: कृती आराखडा महाराष्ट्र (शहरी क्षेत्र) वृक्ष संरक्षण आणि संवर्धन कायदा, 1975 मध्ये सुधारणा करतो. या दुरुस्तीचा उद्देश शहरी लँडस्केपमध्ये हिरवे आच्छादन संरक्षित करणे आणि

हेरिटेज वृक्षांचे संरक्षण करण्यासाठी एक मजबूत यंत्रणा प्रदान करणे आहे.

- **दुरुस्तीचे तपशील:** सरकार त्यांच्या संरक्षण आणि संवर्धनासाठी "वारसा वृक्षांची संकल्पना" आणि **झाडांचे वय सादर करेल**. ही दुरुस्ती नुकसान भरपाई देणारी वृक्षारोपण सुनिश्चित करते, वृक्षारोपणासाठी सामान्य जमीन आरक्षित करण्याचा प्रस्ताव देते आणि मियावाकी वृक्षारोपण सारख्या वैज्ञानिक पद्धतींचा अवलंब सुचवते.
- **महाराष्ट्र राज्य वृक्ष प्राधिकरण:** मोठ्या संख्येने वृक्षांचे संरक्षण करण्यासाठी, महाराष्ट्र सरकार "महाराष्ट्र राज्य वृक्ष प्राधिकरण" स्थापन करणार आहे.

Adda247

Maharashtra ka mahapack

**Live classes, Test series
Recorded videos, E-books**

MPSC (राज्यसेवा) MPSC (संयुक्त) महाराष्ट्र पोलीस
तलाठी, वनरक्षक, कृषी विभाग महानगर पालिका नगर
परिषद, जिल्हा परिषद ,SSC & ALL OTHER STATE
EXAM